

Urząd Miejski w Łomiankach

<https://www.lomianki.pl/pl/miasto-mozliwosci/przyroda/9347,Rezerwat-przyrody-Jezioro-Kielpińskie.html>
15.05.2024, 10:49

Rezerwat przyrody Jezioro Kielpińskie

Rezerwat przyrody został utworzony zarządzeniem Ministra Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych z dnia 1 lipca 1988. w sprawie uznania za rezerwaty przyrody (M.P. Nr 21, poz. 193). Obecnie obowiązującym aktem prawnym, który reguluje sprawę rezerwatu jest zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie rezerwatu przyrody (Dz.Urz. Woj.Mazow. poz. 5461).

Rezerwat Jezioro Kielpińskie jest rezerwatem wodnym o powierzchni 19,7624 ha, a celem jego ochrony jest zachowanie starorzecza Wisły z charakterystyczną fauną i florą, stanowiącego cenny obiekt do badań nad procesami samooczyszczania się wód stojących.

Zakazy, które obowiązują na terenie rezerwatu określone są w art. 15 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2020 r. poz. 55). Na terenie rezerwatu zabrania się, między innymi:

1. budowy lub przebudowy obiektów budowlanych i urządzeń technicznych, z wyjątkiem obiektów urządzeń służących celom rezerwatu przyrody,
2. ruchu pieszego, rowerowego, narciarskiego i jazdy konnej wierzchem, z wyjątkiem szlaków i tras narciarskich wyznaczonych przez regionalnego dyrektora środowiska,
3. ruchu pojazdów poza drogami publicznymi,
4. zakłócania ciszy,
5. biwakowania, z wyjątkiem miejsc wyznaczonych przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska,
6. organizacji imprez rekreacyjno-sportowych bez zgody regionalnego dyrektora ochrony środowiska.

Jezioro Kielpińskie jest jednym z najcenniejszych na terenie gminy Łomianki przykładów doskonale zachowanego starorzecza. Położone jest na tarasie zalewowym Wisły, w obrębie Doliny

[Projekt koncepcyjny ścieżki przyrodniczej w Rezerwacie przyrody Jezioro Kielpińskie pdf, 2.13 MB, 04.05.2021](#)

[Koncepcja ścieżki przyrodniczej w Rezerwacie przyrody Jezioro Kielpińskie pdf, 11.18 MB, 04.05.2021](#)

[Wizualizacja ścieżki przyrodniczej w Rezerwacie przyrody Jezioro Kielpińskie pdf, 2.35 MB, 04.05.2021](#)

Łomiankowskiej, obszarze o unikatowych w skali kraju cechach oraz wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych. Jest długą na ok. 700 m, wąską rynną o maksymalnej szerokości 80 m i głębokości dochodzącej na jego wschodnim krańcu do 7 m. Wchodzi ono w skład całego kompleksu starorzeczy, połączonych ze sobą za pośrednictwem cieków wodnych zwanego „Strugą Dziekanowską”. Struga, która rozpoczyna swój bieg na podmokłych terenach źródłkowych w obrębie burakowskich ogródków działkowych, została ujęta w system cieków wodnych, łączących jeziora: Ostrowskie, Pawłowskie, Fabryczne, Wiejskie, tzw. „Kaczy Dół” (nieopodal „Wilczeńca”), Kiepińskie, by wreszcie poprzez Jezioro Dziekanowskie i jego śluzę znaleźć ujście do Wisły. Ma ona dla nas wszystkich ogromne znaczenie zarówno jako rezerwar bioróżnorodności oraz jako niezwykle cenny system retencjonowania wody.

W chwili obecnej system wodny „Strugi Dziekanowskiej” nie działa prawidłowo. Przepływ wody, do niedawna ożywczo wpływający na całą sieć zbiorników wodnych i małych jezior został zakłócony. Wieloletnia nieodpowiedzialna działalność człowieka polegająca na przegradzaniu drogi płynącej wodzie, zasypywaniu przepustów, cieków wodnych i jezior wchodzących w skład systemu, czy wręcz dewastacja środowiska poprzez tworzenie nielegalnych wysypisk śmieci w zbiornikach wodnych i ich otoczeniu, doprowadziła do znacznego obniżenia poziomu lustra wody. Proces ten pogłębiły występujące cyklicznie co kilka lat „okresy suche”. W konsekwencji przyspieszyło to proces zarastania jezior i cieków. Do tego wszystkiego dołożyły się wieloletnie zaniedbania polegające na zaniechaniu prac rekonstrukcyjnych i konserwacyjnych. Zaprzestano oczyszczania strugi oraz wykaszania porastającej ją roślinności.

Mimo to jezioro nadal pozostaje w ścisłej więzi hydrologicznej z Wisłą. Widać to bardzo wyraźnie po długotrwałych intensywnych opadach deszczu lub utrzymujących się przez dłuższy czas wysokich stanach wody w Wiśle. Dla przykładu po powodzi z 2010 r.

i towarzyszących jej wysokich stanach wód, zbiorniki i cieki w systemie „Strugi Dziekanowskiej” wypełniły się wodą do poziomu porównywalnego z latami 1980-90. Opisane wyżej negatywne tendencje można jeszcze zatrzymać. Trzeba jednak niezwłocznie wdrożyć proces rewitalizacji strugi. O Jeziorze Kiepińskim możemy śmiało mówić jako o perle, wśród wielu, atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo części gminy Łomianki. Przeprowadzone badania naukowe wykazały, że zbiornik ten wykazuje wyjątkową zdolność

do samooczyszczania swych wód. Dodatkowo, mimo silnej presji jakiej jest poddawany od wielu lat, ciągle zachowuje on cechy bardzo zróżnicowanego biologicznie środowiska o cechach naturalnych. W wielu wypadkach możemy tu mówić śmiało o szczególnych, a nawet unikalnych walorach przyrodniczych.

W celu identyfikacji najcenniejszych gatunków i siedlisk oraz aby umożliwić lepszą ochronę rezerwatu grupa naukowców przeprowadziła badania terenowe na odcinku „Strugi Dziekanowskiej” począwszy od ul. Brukowej w Łomiankach do zachodniej granicy rezerwatu Jezioro Kiełpińskie. Następnie w oparciu o ich wyniki oraz wyniki badań nad fauną Doliny Łomiankowskiej prowadzonych w okresie 2006 – 2008 przez J. Romanowskiego, wydano opracowanie autorstwa Jerzego Romanowskiego, Pawła Bonieckiego, Anity Kaliszewicz, Marka Klossa oraz Izabeli Olejniczak p.t. [„Flora i fauna rezerwatu przyrody Jezioro Kiełpińskie i sąsiednich starorzeczy w strefie podmiejskiej Warszawy” \(2013\).](#)

Przedstawione w nim wyniki przeprowadzonych badań dokumentują bogactwo gatunków flory i fauny rezerwatu „Jezioro Kiełpińskie” i sąsiednich starorzeczy. Potwierdzają, że na obszarze tym występuje duża liczba chronionych gatunków roślin i zwierząt kręgowych, w tym płazy, ptaki i ssaki o szczególnym znaczeniu dla wspólnoty europejskiej, takie jak kumak nizinny, bączek, błotniak stawowy, bóbr i wydra. Głowiaste wierzby rosnące nad brzegami Jeziora Kiełpińskiego i na pozostałym terenie Kępy Kiełpińskiej są zasiedlone przez pachnicę dębową *Osmoderma eremita* – rzadki gatunek chrząszcza próchnojada (Romanowski 2011). Spośród wodnych zbiorowisk roślinnych jako najcenniejsze wyróżniono zbiorowisko „lilii wodnych” *Nupharo-Nymphaeetum*.

„Struga Dziekanowska stanowi ważny korytarz ekologiczny na terenie coraz bardziej urbanizującej się podwarszawskiej gminy Łomianki. Jest istotnym elementem dla ochrony różnorodności biologicznej, m.in. szczególnie cennego rezerwatu „Jezioro Kiełpińskie”. Obecność gatunków zwierząt chronionych oraz rzadkich zbiorowisk roślinnych związanych ze środowiskiem wodnym wymaga odpowiedzialnego podejścia do problemu zachowania tych siedlisk, szczególnie cennych ze względu na stosunkowo bliskie sąsiedztwo dużej aglomeracji miejskiej. Wymaga również całościowego podejścia do sposobu ochrony przyrody jaką jest rezerwat. W przypadku Jeziora Kiełpińskiego ochrony wymaga nie tylko samo jezioro ale również jego dopływy, w tym Struga Dziekanowska. Rozpropagowanie walorów

przyrodniczych zbadanego przez nas obszaru i objęcie go stałym nadzorem umożliwi monitorowanie zmian siedliskowych, szczególnie poziomu wody i wpływu jaki może on mieć na florę i faunę rezerwatu „Jezioro Kiełpińskie” i ostatecznie lepszą ochronę tego cennego przyrodniczo terenu” (cytat z ww. opracowania).

Niemal cały rezerwat Jezioro Kiełpińskie zawiera się w obszarze Natura 2000 „Kampinoska Dolina Wisły” (PLH140029). Objęty jest on ponadto rygorami Warszawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Wszystkich zainteresowanych informacjami na temat form ochrony przyrody występujących na terenie Łomianek (i nie tylko) polecam stronę [Geoserwis](#).

Helena Kamińska
Dariusz Dąbrowski

fot.Dariusz Dąbrowski

W materiale wykorzystano cytaty pochodzące z opracowania Jerzego Romanowskiego, Pawła Bonieckiego, Anity Kaliszewicz, Marka Klossa oraz Izabeli Olejniczak p.t. „[Flora i fauna rezerwatu przyrody Jezioro Kiełpińskie i sąsiednich starorzeczy w strefie podmiejskiej Warszawy](#)”. (2013)

